

SOSIALITURVAN RAKENTAMINEN JA RAKENNUSPALIKAT

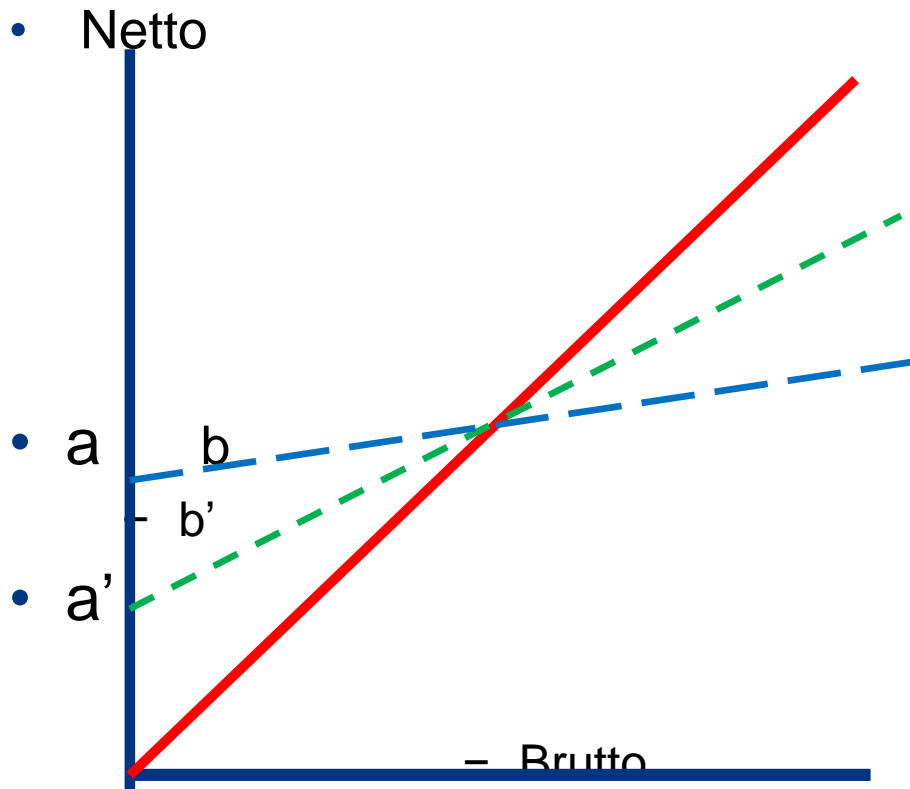
TOIMI-työryhmä,
Majvik 20.3.2018

Olli Kangas

Esityksen sisältö

- Uudellenjako on ett måste
- Sosiaalipolitiikan kaksi historiallista perinnettä
- Sosiaaliturvan rakennuspalikat
- Mitä voidaan oppia historiallisesta kehityksestä
- Globalisaatio
- 4. teollinen vallankumous ja sen mahdollinen sosiaalipolitiikka

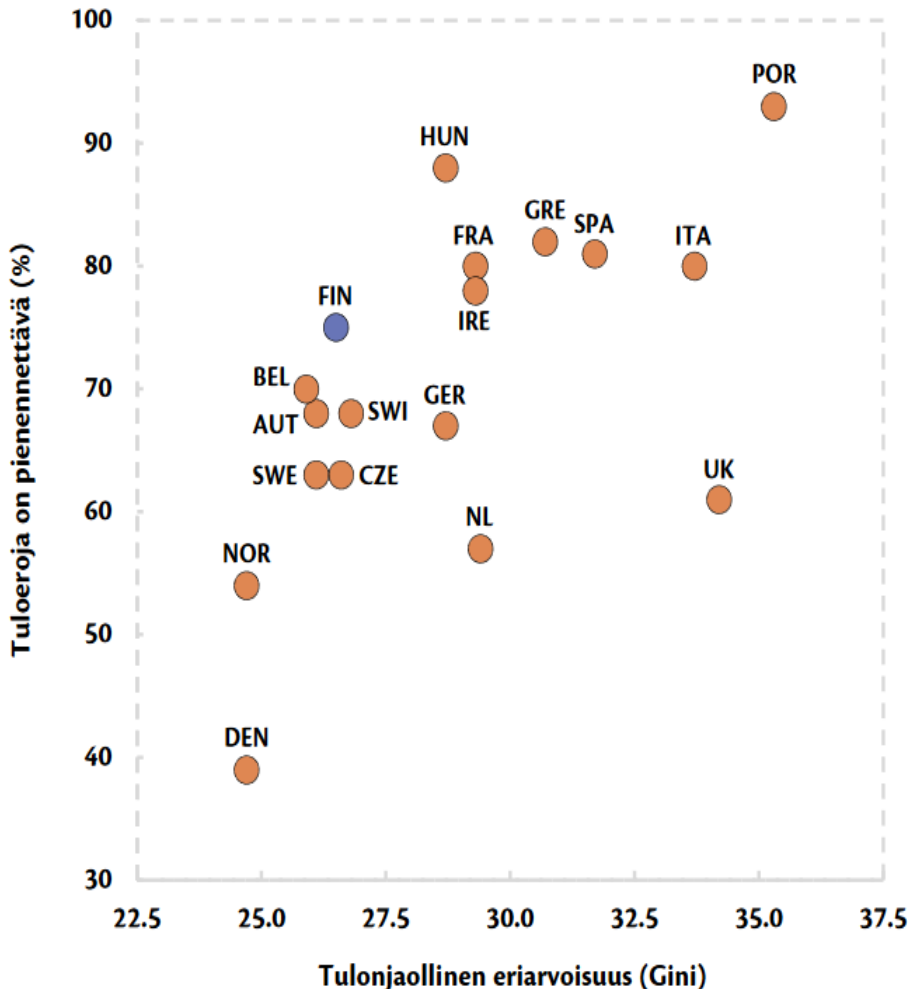
Sosiaalipolitiikan lyhyempi mutta huikeampi oppikurssi

- Kaikissa yhteiskunnissa tarvitaan uudelleenjakoa
- Mikään yhteiskunta ei ole kestävä, ellei uudelleenjakoa tehdä
- Uudelleenjakoa on yhteiskunnallisen uusintamisen elinehto
- Eino Kuusi (1931)
- Eri aikoina ja eri maissa käytetään ja hyväksytään erilaiset (perus)turvan tasot (a ja a') ja erilaiset jakamisen kulmakertoimet (b ja b')

Suomessa intohimo uudelleenjakoon

(Kallio, Kangas & Niemelä 2013)

- Lopputuloksen hyväksyttävyyttä ja siihen liittyvän uudelleenjakoa (=sosiaalipolitiikkaa) määrittää:
- Oliko Aisopoksen heinäsiirran (muurahaisten) käytös valinnaista
- Vai toimivatko ne lajiominaisuuksiensa mukaan
- Meritokratia vai tarve,
- Proseduraalisuus vs. retribuutio /redistribuutio

Sosiaalipolitiikan kaksi ideahistoriallista linjaa

Liberalismi

- Epikuros, Bentham, Smith, Nozick, Hayek, Friedman
- Yksilön korostus
 - yksilö tietää ja osaa päättää
- Kaikilla oikeus omistuksiinsa, jos ne on hankittu laillisin keinoin
- Proseduralismi
- Jos ensimmäinen jakokerta on reilu, toista jakokertaa ei tarvita⁵ (muurahaisen moraalii)

Kollektivismi

- Aristoteles, Augustinus, Hegel, Marx, sosialidemokratia
- Vain yhteisössä ihmisestä tulee ihminen
- Tarvitaan opastusta ja yhteisvastuullisuutta
 - Paternalismi / 'Agitaatio onneen'
- Lopputuloksen oikeudenmukaisuus ja siitä nouseva toisen jakokerran vaatimus (heinäsirkan pyyde)
 - Suomi kiintoisana anomaliana

Liberalismi ja kollektivismi elävät rinta rinnan eri puolueiden ja intressiryhmien näkemyksissä ja eri järjestelmissä

	Tulonsiirrot	Palvelut
Liberalismi	Laizzes faire, perusturva, perustulo	Vapaa valinta, voucherit, henkilökohtainen budjetti
Paternalismi	Tarveharkinta, ehdollisuus, osallistava sosiaaliturva, universal credit	Sosiaalihuolto (‘pakkoauttajat’)

Sosiaaliturvan rakennuspalikat

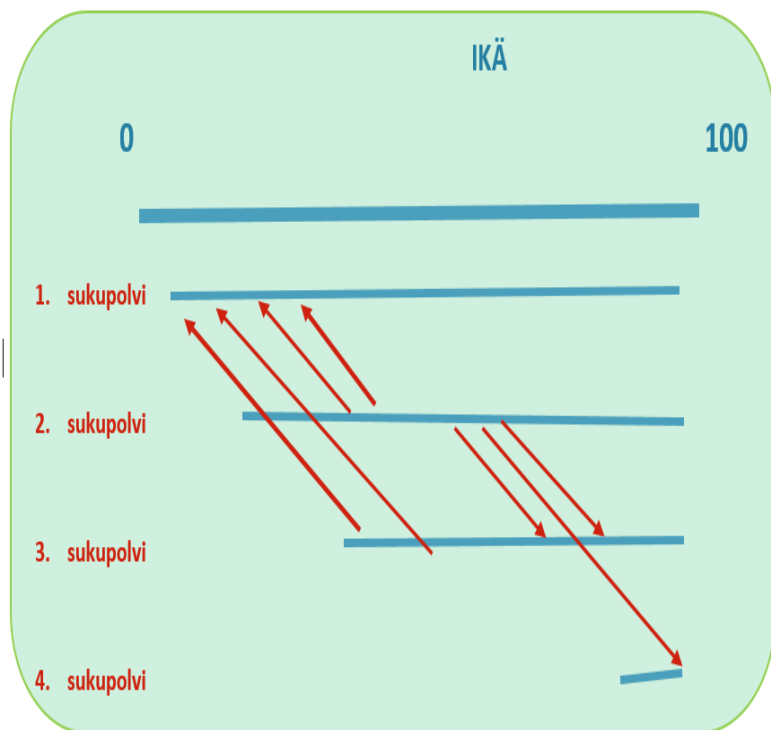
Malli	Edun saamis- periaate	Edun määräytymis- periaate	Hallinta	Rahoitus	Toiminta- areena
Tarvehar- kinta	Tarve	Käänteinen tuloihin	Julkinen valta	Verot	Politiikka
Vapaaehtoi- set kassat	Jäsenyys	Tasaetu tai ansioihin suhteutettu	Jäsenet (+ julkisvalta)	Jäsenmaksut (subventiot)	Kassat (politiikka)
Korporatis- tinen malli	Ammattiryhmä	Ansiosidon- naisuus	Kaksi- /kolmikanta	Sosiaaliturva- maksut	Työmarkkinat ja politiikka
Perusturva- malli	Kansalaisuus / asumisperuste	Tasaetu	Julkinen valta	Verot	Politiikka
Kattava malli	Kansalaisuus + työ	Tasaetu + ansiosidon- naisuus	Julkinen valta	Verot ja sosiaaliturva- maksut	Politiikka
Työmarkkina- vakuutus	Ammattiryhmä	Täydentävä ansiosidon- naisuus	Työmarkkinat	Vakuutusmaksut	Työmarkkinat
Yksityis- vakuutus	Sopimus	Sidottu vakuutusmak- suihin	Yritykset	Vakuutusmaksut	Markkinat

Paikallisista kassoista kansallisvaltion kautta kohti yrityskohtaisuutta/yksilöllisiä vakuutuksia (???)

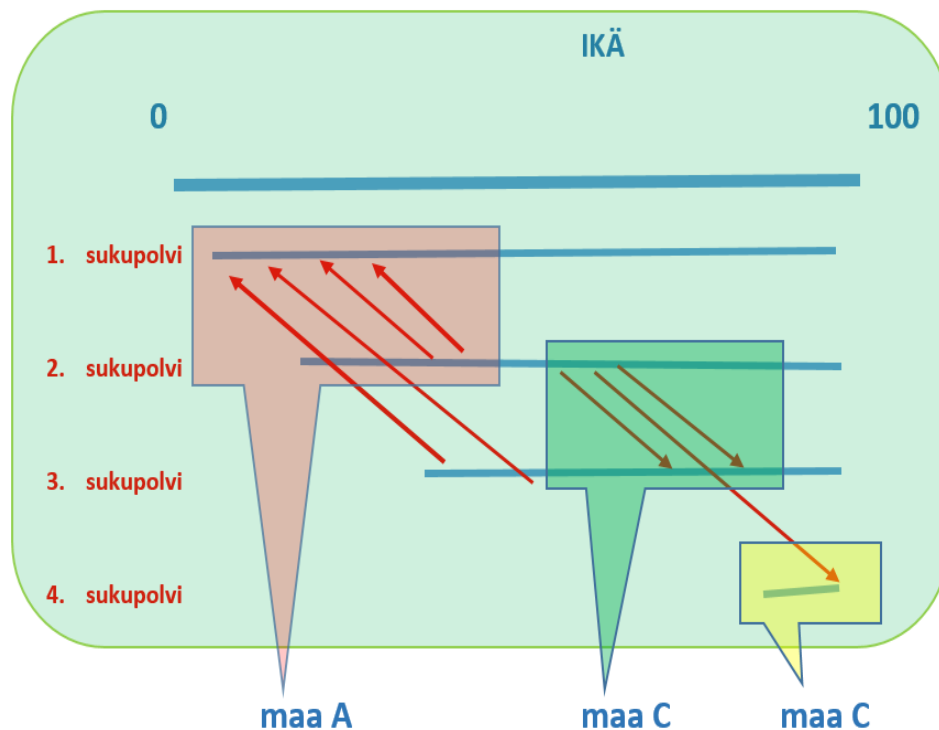
- Varhainen sosiaaliturva oli paikallista
 - Pulmana liian pienet riskipoolit
- Laajentui asteittain kansallisvaltion tasolle
 - Kilpailuedellytysten homogensointi
 - Siviilioikeudet, poliittiset oikeudet ja sosiaaliset oikeudet
 - Kansalaisuusperusteisuus -> asumisperusteisuus
 - Maakohtaisia ja järjestelmäkohtaisia eroja
- Globalisaatio aiheuttaa pulmia
 - Liikkuvat työntekijät
 - Verotuksen ja etuuksien kohtaamattomuus
 - dislokalisaation problematiikka
 - Rahoitus- ja riskipoolit eriytyvät
 - Sosiaalipolitiikan sukupolvien välinen ketjukirje edellyttää kansallisvaltiota (tai poolien yhtäläisyyttä)
- Pääoman kasvava merkitys vs. palkkatyö
 - -> Palkkatyöperusteisen rahoituksen ongelma

Kansallinen hyvinvointivaltio (hv) vs. globaalissa ympäristössä toimiva hv

- Kansallinen hv toimi suljetussa riski- ja rahoituspoolissa
- Kansallinen ketjukirje sukupolvien välillä tulonsiirroissa

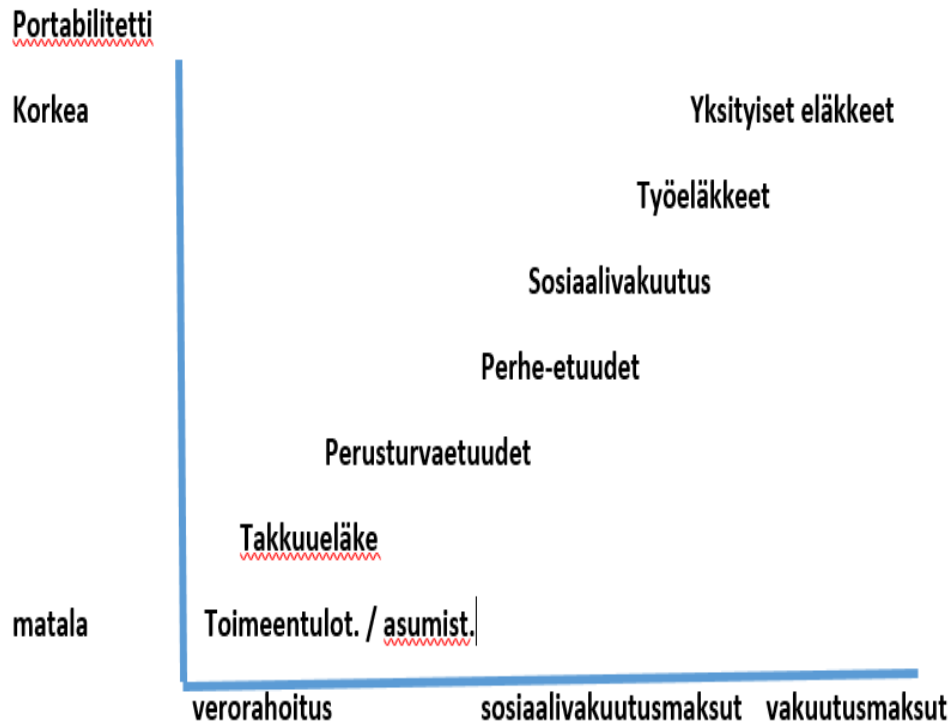

- Globaalissa maailmassa sekä pääomat että työ liikkuvat
- Rahotuksen ja riskien dislokalisaatio

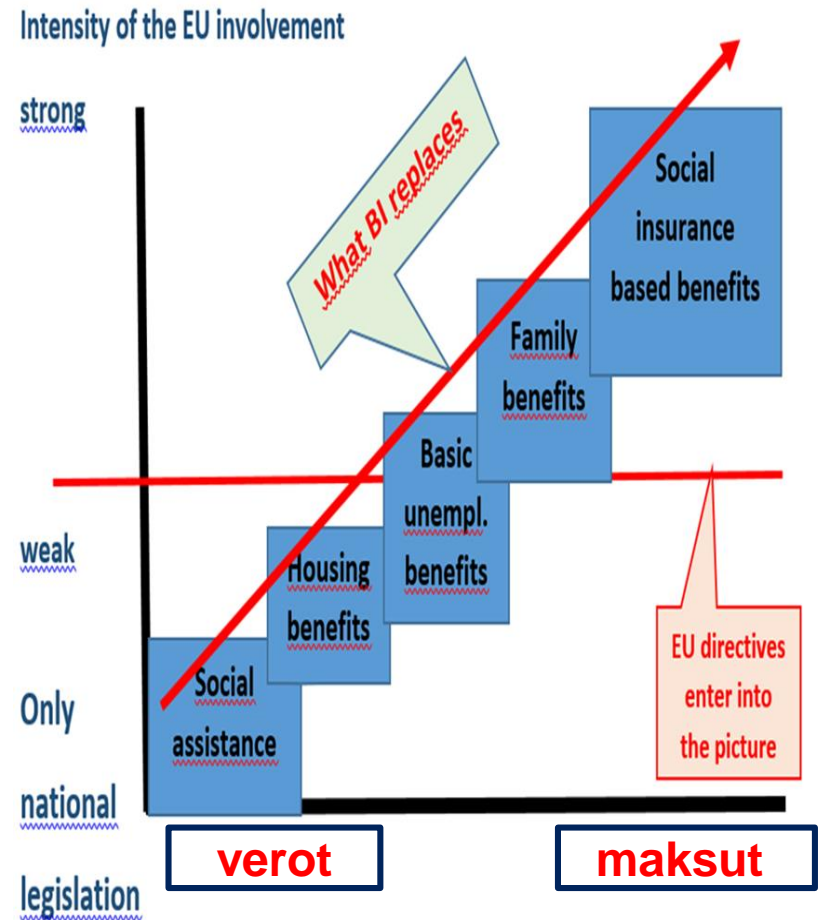

Mahdolliset rakennuspalikoiden siirtymät kv-ympäristössä

- Siirtymä yrityskohtaisiin / yksilöllisiin vakuutuksiin
 - DB → DC
- Parempi portabilitetti ja suurempi vaatimusoikeudellisuus

- Myös EU vaikuttaa

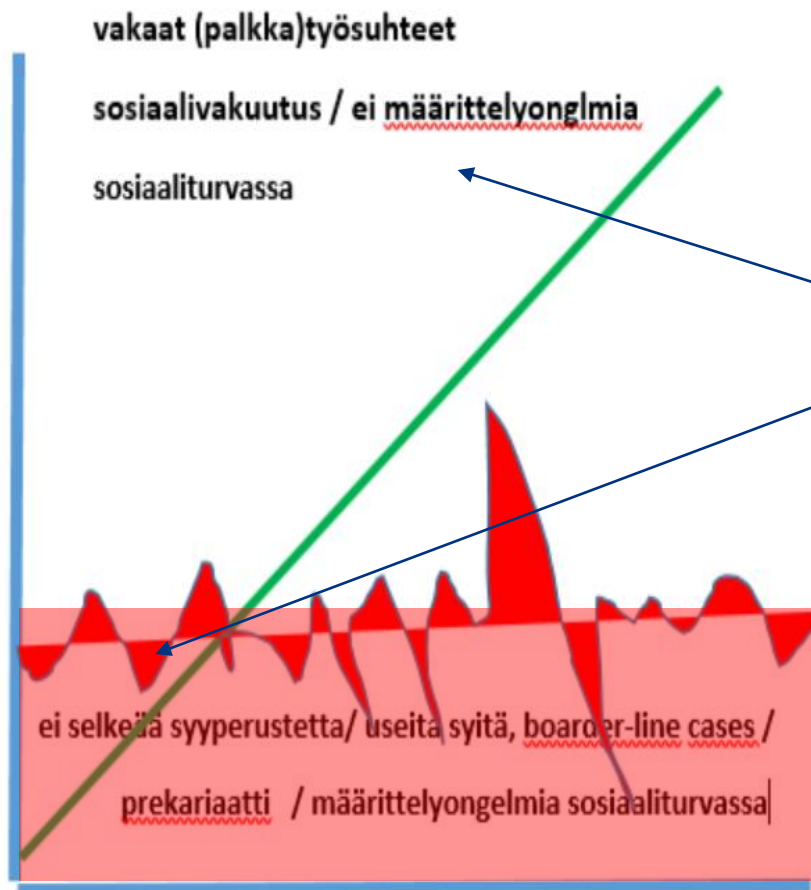

Sosiaaliturva post-teollisessa yhteiskunnassa

- Jokaisella yhteiskunta-/tuotantomuodolla oma sosiaaliturvansa
- Digi-, jakamis- alustalous muuttaa työn tekemisen tapoja
 - Työ ei katoa, mutta se saattaa muuttaa muotoaan
- Missä määrin teollisen ja digiyhteiskunnan sosiaaliset riskit ovat samoja?
 - Esimerkkinä työtapaturmavakuutus
- Jos riskit ovat erilaisia, ovatko riskeihin varautumiskeinot erilaisia?
 - Jos riskit liudentuvat hämärimmiksi ja epäselviksi, aiempiin selviin riskikategorioihin kiinnitetyt selvät riskienhoitojärjestelmät eivät tunnista riskejä eivätkä niihin pysty tarttumaan.
- Mitä on digitaalisen ajan sosiaaliturva?

Liudentuvat statukset (?), liudentuva sosiaaliturva (?)

ei määrittelyongelmia statuksessa

määrittelyongelmia statuksessa

- Jos statukset, joihin syyperusteinen sosiaaliturva on kiinnitetty liudentuvat, myös linkit syyperusteisiin etuuksiin heikentyvät
 - Osalle ei ongelmaa
 - Ongelmana prekariaatti
 - in work poverty
- Mistä rakennuspalikoista se koostuu?
- Mikä rooli on liberalismilla / individualismilla vs. kollektivismilla/paternalismilla?